

ZAHRAŇIČÍ

in.ihned.cz/zahranici

→ I proto dlouhé promenády i architektura domů tak připomínají Francii. Jedna z hlavních tepen se jmenuje Rišelijevská, podle muže, jenž stál na počátku prosperity města. Socha vévody na Primorském bulváru shlíží k přístavu, od něhož ji dělí 129 schodů slavného kamenného Potěmkinova schodiště, zvětšeného v Ejzenštejnově filmovém opusu Křížník Potěmkin. Majestátnosti schodiště napomáhá i architektonický trik – dole je o bezmála polovinu širší než nahoře, což vám při prvním pohledu hned nedojde.

Směsice národů

Richelieuovy liberální zákony a otevřenost přístavního města přivábily směsici lidí mnoha národů. Vzájemné stýkání se výrazně ovlivnilo oděskou svobodomyslnost. Vedle obchodníků a námořníků v kosmopolitním městě nacházeli azyl političtí uprchlíci a osvobození otroci, vedle Rusů, Francouzů a Němců i Řekové, Bulhaři, Turci, ukrajinští kozáci, Arméni, Moldavané a zejména Židé. Ti jeden čas tvořili až 70 % obyvatel a jejich podnikatelský duch se výrazně podílel na prosperitě. Dlouhá řada pogromů a masová emigrace ale židovskou populaci téměř vyretušovala. Z někdejších 78 synagog se dochovaly dvě. Co nezmizelo, je tradice obchodnického důvtipu. Současná dynamika města je toho důkazem. I místní pestrá kuchyně odkazuje, kromě vlivů Středomoří a Ruska i na

FOTO: PETR ORSÁG

Mnich pravoslavné církve

židovskou tradici. Stejně tak pověstný smysl pro humor.

Katakomy jako úkryt i atrakce

Turista ocení i snadnou orientaci v centru. Pravoúhlá síť ulic vedoucích od severu od moře k jihu a od západu na východ téměř vylučuje, že byste se ztratili. Pocitu důvěrné blízkosti napomáhají i nevysoké, maximálně třípatrové budovy centra. Vyšší byt v době budování nemohly, nestálé vápencové podlahy, na němž Oděsa stojí, by ohrožovalo statiku budov.

Vápenec začali Oděsané (místní si říkají „Oděsité“) hojně těžit a dali tak postupně vzniknout složité spleti tunelů a chodeb v několika patrech pod zemí. Jejich celková délka postupně dosáhla až těžko představitelných dvou tisíc kilometrů. Vytěžené části podzemí sloužily šlechtě díky stále teplotě a vlhkosti coby ideální vinné sklepy a paše-rákům jako pohodlné skrýše. V katakom-

Kde se najíst

Oděská kuchyně nemůže gurmána nechat chladným. Mísí vlivy ruské, ukrajinské, středomořské, židovské aj. Vedle ryb a plodů moře si můžete poručit pirohy se zelím či masem, krymské čebureki plněné pikantním masem a cibulí nebo ukrajinské varenniki – plněné knedle posypané smaženou cibulkou a polité smetanou. Pochoutkou jsou i sladké varenniki. **Restaurace Kumanec** (Gavannaja 7). Stylová restaurace v centru. Začnete ukrajinským borščem – směs různých druhů zeleniny. K tomu měkké bochánky s česnekem (pampuški) či tmavý chléb a smetana. Poté si poručte např. „holubci“ – směs masa a rýže v zelných listech a s rajčatovou omáčkou. Na závěr zkuste delikatesu – sádlo v čokoládě. Zní to bizarně, ale chutná výtečně. K pití zkuste kvas, národní nealko nápoj z tmavého chleba a cukru, či uzvar – nápoj z uzených křížal zalitých horkou vodou s cukrem.

Restaurace Krasnyj lobster (Maraziljevskaja 1) se specializuje na ryby a plody moře. Vedle humra či lososa si můžete dát i čerstvé ústřice.

bách se dva roky skrývali partyzáni za druhé světové války při německé okupaci města.

Jako turisté si část podzemí můžete prohlédnout v obci Nerubajskoje asi 20 km od Oděsy. Po více než hodině ve vlhkém temném podzemí, kdy vám průvodce s baterkou ukáže několik „místností“, kde partyzáni pod zemí přežívali, budete rádi, že jste venku. Při představě, že za války zde lidé trávili nepřetržitě řadu měsíců, vás zamrazí stejně jako při zmínce průvodce, že každoročně se v katakombách několik lidí ztratí.

Lenin, nebo Babel?

Výlet za hranice Oděsy ukáže také jinou Ukrajinu, kterou v centru příliš nezahlednete. Hořké kouzlo nedávných časů je ukryto na periferii, v nevzhledných omšelých sídlištích, proti nimž se ta tuzemská jeví jako skvělé bydlení. Na jednom z těch oděských

Kam do muzea

Oděsa je město mnoha muzeí a galerií. V případě deštivého počasí nabízejí vhodný způsob, jak strávit čas.

Muzeum západního a východního umění
Muzeum nabízí sbírku obrazů, mezi nimiž lze nalézt díla Carravaggia, El Greka, Tiziana, Rubense či Rembrandta. Lze zde vidět i celou řadu uměleckých předmětů z oblasti Střední Asie, Tibetu, Číny či Japonska. Otevřeno 10 až 18 h. Puškinská 9, tel.: +380 482 22 48 15.

Archeologické muzeum

Zde je možné vidět nejstarší památky Ukrajiny. Sbírkou muzea zahrnují sarmatské meče, řecké amfory, skýtské zlato a další předměty nalezené na pohřebištích u Černého moře. Otevřeno 10 – 17 h. Lanžeronovská 4, tel.: + 380 482 22 63 02.

